

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Poggii Florentini Oratoris || Clarissimi, Ac Sedis Apo.||
Secretarii Opervm ||**

Poggio Bracciolini, Gian Francesco

Argentinae, 1513

VD16 ZV 12623

Defensiu[n]cula Poggij contra Guarinu[m] Veronen[si] super p[rae]stantia
Scipionis

urn:nbn:de:hbz:466:1-14341

Cæsar latinæ lingue & latinæ linguæ & bonarum artium extitit parricida. Vna enim cum libertate corrumpit latinæ eloquentia & studia rarum; quæ in ipso flore prius fere quæ inciperent extincta sunt. Erat in culmine eloquentia; erant cæterarum bonarum artium incrementa: quæ statim prostrata re publica defecerunt. Erant complures viri doctissimi simul eloquentissimi/ quos ciuili clades absumpsit. Vigeabant studia philosophiæ & cæterarum liberalium artium tempe libertatis: quam nisi deleuisset Cæsar creuissent latina ingenia: neque Græcis ullo doctrinarum genere celsissent. At vero libertate extincta/ subsecuta sunt imperatorum portenta nepharia: qui & doctos sic ac virtutem oderunt/ & aduersati sunt litterarum studijs & doctrinæ. Habes a me iocundissime Scipio quod postulasti: nunc & tuum & aliorum iudicium sit liberum ut quisque sentiat quid velit. Vale. Quarto idus Aprilis Florentiæ.

DEFENSIVNCVLA POGGII FLORENTINI

Contra Guarinum Veronensem. Ad Franciscum Barbarum.

Nup cum exercendi ingenij causa mi Franciscæ/ epistolam quandam ad Scipionem Ferrariensem scripsissem: in qua Scipionem superiorem/ & Cæsarem iniucem comparans/ priores partes tribueram Scipioni: Guarinus noster Veronensis vir doctissimus/ & meus ut ait amicus/ cum epistola in eius manus deuenisset/ sumens causam Cæsaris/ scripsit ad me libellum quempiam pergrandem: in quo non tantum Cæsarem tueri/ quatenus me obiurgare/ in me inuelli velle videtur. Nam & in quodam quasi opusculi sui proemio/ quod ei tanquam appendiculū ascibit: me Cæsarem altigenem/ & magis audacem quæ fortiter scribit: & pluribus in locis contra ac ius nostræ amicitie requirit in me acriter inuentum/ sæpius me cõpellit verbis mordacibus: multa dicens quæ sapientius atque honestius tacuisset. Equidem nisi Guarini nomen esset ascriptum/ suum opus minime putarem ita eminepte multa probare nitenti: ita leuibus quæ nititur argumentis: ita in Catonem male dictis insultat/ oblitus facultatis & ingenij sui: ut qui scripta nesciat a Guarino/ a tribula quodam atque inani litigatore censeat esse cõficta. Nam cum Guarinus vir doctus atque eloquens existimet: hæc eius oratio nullam neque doctrinam/ neque eloquentiam rederet. At vero ipse tanquam nobis phœnicem ex Arabia attulerit/ si actat se: proflit: in quo sibi plaudit tanquam in choro discipulorum suorum cõstitutus: qui si illi assentiant/ si laudant doctrinam/ si ingenium admirant/ si contra non audent/ nequaquam dicere aliis facturos. Video tamen quid vir eruditissimus sit secutus. Prestantissimus atque omnium laude vir dignus Leonellus estensis Cæsaris partium est fautor: vult ergo Guarinus cui se totum dedit/ etiam hoc nouo opusculo dedicare: ei maxime placere studens/ quæ nouit actorum Cæsaris defensor. Sed debuit si Cæsaris patronus esse voluit/ & eius auctor: illi laudare/ extollere & magnificare/ atque amplificare res gestas: postremo si libeat gentiliū more ut Deum colere. hoc facere vel eloquenter/ vel quantamuis impudenti potuit: me etiam non contradicente. Quid enim mea refert quibus laudibus Cæsarem Guarinus esset/ aut ornaret. Sed dum mea dicta reprehendit/ dum arguit/ dum insectat/ dum in me impetum facit: non tantum Scipionis aut Cæsaris/ quantum mea causa mihi ad ea necessario respondendum putauit. Cum pro ego existimem non certam partem/ sed communium studiorum inter nos debere esse cõcertationem: ac satis esse ea altere que nostram causam probabilem reddere videant: decreui licet paulum commotus animo/ quo potero tamen modestius defendere causam se susceptam: quam non solum ut defera/ rationes me Guarini non induxerunt/ sed ad tuendam suam ardentius & cõstantius impulerunt. Talis est enim Guarini defensio/ talis argumentatio/ ea testium productio: ut qui velit Cæsarem in hac causa succubere/ hunc solum gaudeat sibi oblatum esse patronum. Si quæ vero in re Guarinus violatam putauit existimationem suam: in se hanc culpam cõferat/ non necessario me læcessit. Ego satis satisfacere duxi honori meo/ quæ illius opiniononi. Ad te autem mi Franciscæ intuitum scribere hanc meam defensionem: ne illi responderem cogere provocatus aliqui ut sit/ par pari referre. Simul illud occurrit: cum Guarinus

elegit certum iudicem suę factionis qui inter nos discernat: quę esse me quoque mihi coparare qui mihi in hac causa arbitri assistat/ac rectā sententiā ferat. Scio æquitatē tuā / noui animi moderatōez: prospexi rectū iudiciū. & cum in p̄clarissimā omnium re publica sis natus atque educatus / inq; ea administranda plurimū versatus / confido terecillime de hac nostra cōtrouersia / in qua de oppressa Ro. populi libertate agitur / in qua pro virtute / pro honestate / pro vera gloria que a me defendunt / certatur sententiā esse laturū. Oro te autē per nrām amicitia: quo rectus tibi rōnes utris usq; innotescant eplām meam primū legas: tum Guarini libellū: deinde hanc meā defensionem. hoc maxime modo / quid a me dica / quid ab eo obijciat / quid a me defendat intelliges. Sed ut iam ad cām veniamus: cōstitutendum nobis est / quæ a Guarino meū sit controuersia. Nempe de Scipionis & Cesaris p̄stantia. Ego sum priorē Africānū laude / virtute / gloria p̄stantiorē Cesare fuisse cōtendo. Guarinus contra sentit. Hoc ut possit facilius cognosci / primū omnium est nobis quid sit gloria diffiniendū: qua si & argumētis & testibus docuero excellere Scipionē / superiorē in causa necesse est. De gloria igitur eorum & virtute primū erit dicendū: tum accedam ad cōsultandas Guarini rāones. Gloria est inquit Cicero in tertio tululanarū libro quæstionū / cōsentiens laus honorū / incorrupta vox bene iudicantiū de eccellente virtute. Idem in prima Philippicarū. Gloria est ait laus recte factorum / magnorūq; in rem publicam meritorū. Igitur cum Cesaris nullam bonorum laudem / nullā vocem incorruptā bene iudicantiū de aliqua sua excellenti virtute scriptam inuenerimus: recte vero illius facta admodū pauca extiterint: & qui de re p̄. pessime meritus fuerit. Scipionis vero una oim honorū fuerit consensus laus / unus sermo mirabiliū virtutum recte factorum suorum / inq; rem publicam meritorū excellentiū: ut auctores verissimi ac probatissimi monumentis suis tradiderūt: necesse quidem est: ut cum virtute extiterit longe clarior / & gloria quoque superior videatur. Vt eim idem inquit Cicero: multis est in virtute assensus: ut is gloria maxime excellat qui virtute plurimū prestat. Si quis autem Guarino similis dubitet de virtute Scipionis: aut quia in eo virtutum p̄stantia fuerit ignoret: audiat Valerium Maximū sexto memorabiliū libro. Scipio autē Africanus super rior inquit: quem Diū immortales nasci voluerunt / ut esset in quo se virtus per oim numeros hominibus efficaciter ostenderit. & reliqua. A. gellius noctiū Atticarū libro septimo cum de ingente angue qui in cubiculo a lecto iuxta m̄rem Scipionis cubare visus est absente marito / scriberet: Scipionem inquit impendio magis ex rebus gestis q; ex illo ostento virum esse virtutis diuine creditum est. Alio etiam in loco libro quarto: Scipio Africanus antiquor quanta virtutum gloria p̄stiterit & q; fuerit altus animo & magnificus / & q; sui cōscientia subnixus: pluribus in rebus que dixerit / queq; fecerit declaratū est. Hoc de Cesare nuncq; legit scriptum Guarinus: neq; eius virtutes ab illo auctore descriptas. Assert Plutarchū qui Cesarem præfert ceteris Ducibus Romanis magnitudine rerum gestarum: de virtute vero magnum silentiū. Neq; iniuria: magnitudo em rerum scelera & mala factiora qnq; admittit: ita ut nō sequat ut qui magnas res gesserit / intelligat & cum virtute gessisse. Cōstat igit Scipionē cum virtute Cesare superari / & glia quoque fuisse superiorē. Hoc ut fiat manifestius / alia qdam de gloria inia Ciceronis p̄ferenda est in orōne pro M. Marcello: ex qua Guarinus multas laudes in Cesare colligit. Gloria est inquit illustris & pertagata magnorū vel in suos / vel in patriam / vel in omne genus fama meritorum. Hac diffinitio si vera sit / gloria longe Scipio Cesare antecellit. Primum quæ merita Cesaris in suos fuerint referat Garinus / qui Græcis suis defector: ego apud iatinos nulla fuisse cognōti. nisi q. Octauianum adoptauit in filium: eumq; ex Dodrante reliquit heredem. quod & quidam turpi amorē factum tradiderunt. De genere videlicet hominum certe pessime

Franciscū
 causę arbitrum ponit

Gloria
 CICERO

Valerius

A. gellius.

Gloria
 Cicero

meritus est clades/perniciesq; gentium & populorum. Siquidem plurimas urbes rapuit/vastavit/diruit/dirupit ob prædam/non ob delictum. Exceptis civibus Romanis: quos propter dedecus in rationes referri vetuit. Unde dedecus centena milia hominum sua opera interierunt: quod deplorandum videretur etiam totidem milibus civium interfectis. At illud restat: ut in patriam sint merita singularia quam prodidit/prostravit/verit afflixit ac peremptis tot triumphalibus senatoriis ac prætorijs viris/ tot civium milibus trucidatis/populum Romanum quadringentis amplius annis cæteris gentibus imperantem sibi servire coegit. Quæ Græcorum ab eo libertatem cõservatam (quod suo loco refellemus) impudicissime contendit contra omnium præcorum excellentium virorum sententiam atq; auctoritatem. Age nunc Scipionis merita referant: quibus prima inopia scriptorū apud quos non reperitur scripta Scipionis vita sicut & Cæsaris: cuius gesta & ipsemet & Suetonius & Plutarchus litteris tradiderunt: sed tamen afferent nonnulla que a varijs auctoribus scripta reperunt. Et primū in suis merita egregia extiterunt. Nam decem & octo annos natū p̄sem apud Ticinū ut L. Valerius / ac Plinius verissimi auctores asserunt: singulari (ut ait Plinius in libro viros illustriū: qui ei ascribit) virtute servavit. Et legatus fratri ne sibi honor provincie eriperet / Antiochi bello superavit. Quæ in patriam fuerint Scipionis merita tum testes sunt pmulti / tum vero Seneca gravissimus auctor: qui scribit Romam soli Scipioni debere / quæ semel fuerit tū ab hostibus capta, Beatus Augustinus romanæ urbis atq; Italiæ liberatorē appellat. Silius quoq; Italicus cū Cæsarem multa cognosceret gestis ex quibus suum poema ordiri potuisset: tamē quia sciebat virtutibus fere vacuata & in perniciem patriæ redacta / Scipionem delegit. in quem cum propter eius prædara in patriam merita multa laudes cõgessisset: tandē in fine sui opis cum meritis & laudibus equat Romulo & Camillo: alteri conditori Urbis / alteri restitutori. In omne autē genus Scipionē meritis claruisse constat: quæ qm sunt pmulta: put capta nova Carthagine custodia mulierū / restitutio nupte a dolescentule / & alia plurima per omnem vitam: brevitatis causa omitto. Hoc Seneca dicit in quadā ep̄la non postponenda: Scipionis aiam in cœlū rediisse ait: ob egregiam moderatōem ac pietatem: quæ magis admirat̄ cum patriam reliquit / cū cum defendit. Transeo p̄sima T. Livij testimonia de virtutibus Scipionis: qm̄ in priori quam dixit Guarinus ep̄la relata sunt. Hoc solū recitabo quod est in octavo belli punicis libro. Cum ceteri inq; leticia gloriæq; ingenti eam vulgo rem ferrent: amicus qui gesserat inexplebilis virtutis vergetis laudis. & reliq;. Hæc sunt testimonia virtutū P. Scipionis scitis certa ut opinor: quibus cogat assentiri nunc Guarinus: laude gloriæ longe antecellere Scipionē. Afferat nunc ipse si potest Cæsaris virtutes: afferat qui eas scripserint auctores. Sed nullæ ferme sunt. nō pōt. nulli extiterūt / aut admodū pauci: & hi adulādi gratia si qui reperunt: qui excepta victoria civili: qua clementer usus est a virtute Cæsaris laudarint. At Guarinus solus exoritur post multa sæcula qui se ei nimis dicant. Sed cū illum multis virtutibus claruisse dicat: nullā profert penitus: non continentiam / nō integritatem / non iusticiā / nō fortitudinē / non alterius virtutis vestigium ullum: sed ad ridicula quedā descendit que suo loco cõsutabunt. ut cum nando periculi evasit vestem mordicus trahens / dicit pro fortitudine. At id non fortis viri / sed temerarij potius indicium fuit: cum se in eum locū coniecisset / unde nisi nando nō posset evadere. Sigddm fortitudo est / cum picula certa & deliberata ratione suscipimus. Complectitur tamē laudes Cæsaris que cõtinent in orone habita pro M. Marcello non ab oratore ut alias scripsi / sed a tempore & causa prolata. Nam quid Cicero de eo vere & ex animo senserit non videtur legisse. cui evenit quod negligentibus aut captiosis solet mercatoribus: qui cum unam paginam in libris rationum scriptam in qua debitores conscripti sunt legerint / reliquam que continet creditores

Valerius
Plinius

Seneca
Augustin.
Silius

Seneca,

T. Livius.

Fortitudo

occulant. Ex quo puerbium est exortū; aliam euolue paginā. Legit Guarinus
 Ciceronē ubi Cæsare in necessario laudauit: audiatur nunc quid scripserit uiuo Cæsa
 re cum libere loqui potuit: & postmodū Cæsare interfecto in ep̄la quadā ad Atti
 cū. O hoiem amentē & miserū ait: qui ne umbrā qdem unq̄ honesti viderit. Hac
 sola sententiā nō ex necessitate caufe; sed ex v̄itate etiā uiuo Cæsare prolata om̄s
 superiores laudes oblitterauit. Cōsidera hoc diligent̄ mi Francisce: me dū honestū .i.
 v̄itatem nō fuisse in Cæsare unq̄; sed ne umbrā qdem illā cōspexisse v̄tutis. Quid
 idem post Cæsaris interitū; quid scribit: Exultimo si qdes Guarinus memorię mā
 datte/ paulū fuisse de scribēdi licentiā remissū. Sed Tullū audiamus insolentiā
 Guarini reprimētē in officioꝝ li. primo. Declarauit id modo temeritas C. Cæsaris
 ris qui oīa diuina & humana iura puerit/ per eū quē sibijpe opinionis errore sin
 xerat principatū. O magnā laudē: oīa diuina & humana iura temeritate & errore
 Cæsaris euerfa. In .ij. aut̄ lib. o. At v̄o hic victor noster nūc qdem victus q̄ cogita
 uit ea p̄fecit: cum eius iam nihil interesset. Tanta in eo libido peccandi fuit: ut hoc
 ip̄m eū delectaret peccare/ etiā si causa nō esset. Et deinde cū de Sylla q̄dam dixit
 sese secutus est inq̄/ qui in causa impia/ victoria etiā se diore nō solū singuloꝝ ciuū
 bona publicaret/ sed uniuersas regiones p̄uinciaꝝq̄ uno calamitatis iure comp̄
 henderit. Hac sunt vere Ciceronis voces/ tunc exp̄sse cū libere & palā posset fate
 ri quid sentiret. Vides Francisce quantū a Tullio laudetur Cæsar. Si hoc laudi trib
 buit Guarinus: hoiem amentem/ miserū/ nullā curam v̄tutis habentē/ temerariū/
 puerforem diuinā/ humanaq̄ iuris/ incēsum libidine peccandi/ bona ciuū & prouin
 cias impie publicantē describere: Sed & Lucanus furentē/ sanguinolentū/ adulte
 rum describit Cæsarem: rara in eum v̄tute collata. Credo hoc in loco Guarinum
 tor ac talibus testibus cōiunctū: nisi velit esse nimīū impudens/ proculdubio cōces
 surum. Scipionē n̄m suo Cæsari gloria antēire: cū alterius v̄tutes ante oculos cons
 piciat: alterius scelera & delicta. nisi forte si qua pestis ac p̄ncipis orbis unq̄ fuerit
 laudanda: si q̄ salus/ si qd̄ p̄sidiū vitupandū putet. Qm̄ nō solū grauissimoz̄ au
 ctōitate testū/ sed & ip̄ius fere v̄tutis testimonio excellētiore Cæsare Scipio cō
 probat. Nunc ad ip̄ius Guarini scripta & testimonia discutienda ac reprobanda
 veniamus. E qdem voluissē admonuisse Guarinū v̄bis potius q̄ suis errorū suo
 rum: cū sint p̄multi: cuius ob honorē quē vehemēt̄ diligo/ tacuissē potius q̄ ad
 hoc scribēdi officū descendissē: si honor meus pateret. Sed totiens me arguit: to
 tiens me tanq̄ censorio edicto cōpellat: totēs me tanq̄ manifesti erroris castigat:
 etiā petulantibz̄ verbis me Cæsarem insectari dicens / ut necessitatē quadā mihi
 imposuerit ad hęc rescribēdo. Primā oim̄ argumētatoꝝ Guarinus quā ex ultimis
 v̄bis meę ep̄le assumpsit/ in fr̄ote tanq̄ robur fortissimū totius disputatōis colloca
 uit. Dixi Cæsare nō magis p̄tē q̄ latinę lingūe & bonaz̄ artū fuisse p̄nicidā: pro
 p̄erea q̄ sublata re p̄. latina eloquētia corruisset. Hac a me scripta acriter rephen
 dit: nullis utiq̄ testibz̄ ad cām accommodatis/ sed recēlet quas dā ratiūculas inanes ac
 plenas q̄ minie cōueniāt n̄e disputatōi: ut nō solū nō oriant̄ mures ex eo in quo
 vagat̄ cāpo/ sed ne locusta qdem. At. Ab eo autē qd̄ abs te nup̄ime dictū est ins
 choemus. & ultima p̄fert ep̄le. Quo in loco si velle/ possem dicere Guarinū nō sa
 tis rectē locutū esse latine. Nup̄ime em̄ nō locū/ aut ordinē/ aut t̄ps significat: neq̄
 magis qd̄ est a me in principio positū cōprehendit/ q̄ qd̄ in fine: id extremū/ ul
 tīmā/ postremū & si p̄a: nō nup̄ime dici solet. Item extinctū doctrinę splendorē indi
 gnū facinus scribit. a me autē non extinctam eloquentiā / sed corruisse est positū.
 itaq̄ mutat & pmiscet verba: neq̄ quid a me dicat/ neq̄ quid ab eo refellat̄ intellis
 gens. Hęc autē leuiora. Sed q̄bus tandē argumētis castigat̄ erratū meū: Nemp̄e lu
 culentis & ex intia arte dicēdi affirmat multis rōibus & testibz̄ Cæsare doctissimū
 atq̄ eloquentissimū extitisse. Nam in causa certa re non dubia utiq̄ testibus nō ne

Cicero

Idem.

Lucanus.

R̄ndet ob
iectis Gua
rini.

Eloquentia
Romana
quō corrup
tit,

caesaris. Ego culpa Caesaris extincta re p. latinam eloquentiam & sarrum studia di
co excidisse. Cum em exercitum fori romanam eloquentiam in supremum culmen eduxis
set. cum apud pplm ius concionandi multos ad dicendi studium excitaret: cum honor die
cende sententiae in senatu ad arte oratoriam impelleret: postquam romani impij potestas
ad unius arbitrium pervenit: cecidit mos patrius: ut parum in foro: nihil apud pplm: minime
ageret in senatu quod eloquentiam requirere videret. Nam partes ppli nulle erant: sena
tus quod uni placuerat decernebat: in foro pauca antiquitatis vestigia remanserunt.

Alexander
Nero

Guarinius pro Caesarem & eloquentem & multa opera scripsisse contendit. Quis hoc
sibi negarit: Ego quoque eloquentior fuisse Caesarem quam ipse tradat assero. Sed quod
hoc ad rem pertinet nostram: Doctissimum fuisse Alexandrum accepimus: & tamen Calistene
philosophum interfecit. Nero fuit doctissimus: sed & Lucanum & Senecam & multos praeter
viros doctissimos interemit. Non dico Caesarem doctos viros necesse: neque odio
habuisse studia sarrum. Vellem Guarinus adesset: excitarer eum paulum a somno
postquam ita negligenter tanquam stertens intelligit quae a me dicuntur. Ego iterum affirmo: ex
interitu rei publicae libertatis romanae: cuius origo & causa Caesar fuit: splendorem huius
guae latinae esse collapsum. Sed quod ridicula sua argumenta concinit. Ait Cicerone pla
euersa quam stante re publicae scripsisse: & luculenta quoque orationes post victoriam Caesaris etiam
am in iudicijs habitas edidisse. Verum ego dixerim Cicerone post opprobria a Ca
sare libertate stupidum quendam evasisse: aut mutum: aut elinguem. Describit multos
excellentes viros qui post Caesarem existerunt: Salustium: Corneliu nepotem: Pompeium
Trogiu: T. Liviu: Vergiliu: Senecam: Horatiu: multosque praeterea: sed nimium videtur
idem ignorare. Primum Salustius: Corneliu nepos: ac Trogius flourerunt rei publicae tempore. Siqui
dem post Trogi cum Caesare militavit. Vergilius: Horatius: Livius: Seneca omnes &
nutriti sunt ingentere re publicae. Nam T. Livius cum Caesare interfecit: agebat sedecim
annu: etatis annu. Seneca (ut ipse testatur) Cicerone audire potuit declamante. Vergi
lius. xx. & quatuor annos erat natus: cum a pud Pharsaliam pugnatum est inter Caesa
rem & Pompeium: Horatius. xvij. annos. Itaque quod docti & eloquentes postea exister
re: aut libertatis tempore orti illa in priorum eloquentiam hausserunt: aut paulo post. cum alia
qua prioris eloquentiae semina supessent. Nimium vero longius provehit Guarinus
studio mea dicta refellendi quam veritas patiat. Ait etiam multas praedictas artes post de
letam rem publicam subtilius & ornatus viguisse. Debuit eas referre: ut sibi fides aliquid ha
beret. Nycholaus vero nihil pluresque viros doctissimi omnes artes in peius decidisse alia
firmant. Deum (ut de tenuioribus inquit artificijs loquar) fuisse plantissimos gram
maticos Seruium: Priscianum: Donatum: Caprum & reliquos affirmat. Ego ut doctos illa
los viros fuisse concedam: unam certe Varronis de lingua latina pagellam omnibus
quod post eum fuerit grammaticis antepono. Comicos nullos retulit qui fuerunt post amicum
sunt pro libertate: ne oratores quidem: quos Ciceroni: vel Caesari: Hortensio: Crasso:
Antonio: Bruto: ipsi C. Caesari etiam longo intervallo posset conferre ullos referat. Pro
fectores non vult silentio praeterire: sed ad eos notandos penitus obmutescit. phos taceat
re vult: cum eos notare nequeat. Et tamen Seneca: Plinius: Boetij meminit. Seneca ex nostris est:
Plinius quod in phia scripsit: ignoro: ut debeat in nostris numerari. Boetij virum do
ctissimum fuisse nequaquam abnuo: sed nullo modo cum M. Varrone in phia: aut Cicerone
comparandum. Desicere sibi diem dixit: si disertos aut eloquentes velit commemorare: nec tamen
quaequam refert in tanta copia: praeter Cicerone: tanquam & ipse tempore Impatoris fuerit. Tra
sit ad iuriscosultos: qui post illa ut ait tempore supra modum eluxerunt. Sed praecipue erit: si eos
Scaevola: si Ser. Sulpitio: quod solus. clxxx. libros de iure civili edidit: si C. Trebatio: mult
usque praeterea quod cum re publicae flourerit existit copandos. Devenit ad sciam medicos: quia eni
dicitur: ornata: ac perfectius eliminata affirmat: sed quod latini medicinae illustratores existerunt
non profert. Postremo ad theologos descendit: inter praeter ut ait: sacrorum scripturae: & divi
narum institutionum auctores. Quale rei publicae tempore in saeculo nostro in mundum eluxit

Doctior
Romanor
tempora.

*Livy
Vergilij
Seneca
Horatij
Salustij*

M. Varro.

*Grammaticis
H
Boetij*

Ser. Sulpit.

los viros fuisse concedam: unam certe Varronis de lingua latina pagellam omnibus
quod post eum fuerit grammaticis antepono. Comicos nullos retulit qui fuerunt post amicum
sunt pro libertate: ne oratores quidem: quos Ciceroni: vel Caesari: Hortensio: Crasso:
Antonio: Bruto: ipsi C. Caesari etiam longo intervallo posset conferre ullos referat. Pro
fectores non vult silentio praeterire: sed ad eos notandos penitus obmutescit. phos taceat
re vult: cum eos notare nequeat. Et tamen Seneca: Plinius: Boetij meminit. Seneca ex nostris est:
Plinius quod in phia scripsit: ignoro: ut debeat in nostris numerari. Boetij virum do
ctissimum fuisse nequaquam abnuo: sed nullo modo cum M. Varrone in phia: aut Cicerone
comparandum. Desicere sibi diem dixit: si disertos aut eloquentes velit commemorare: nec tamen
quaequam refert in tanta copia: praeter Cicerone: tanquam & ipse tempore Impatoris fuerit. Tra
sit ad iuriscosultos: qui post illa ut ait tempore supra modum eluxerunt. Sed praecipue erit: si eos
Scaevola: si Ser. Sulpitio: quod solus. clxxx. libros de iure civili edidit: si C. Trebatio: mult
usque praeterea quod cum re publicae flourerit existit copandos. Devenit ad sciam medicos: quia eni
dicitur: ornata: ac perfectius eliminata affirmat: sed quod latini medicinae illustratores existerunt
non profert. Postremo ad theologos descendit: inter praeter ut ait: sacrorum scripturae: & divi
narum institutionum auctores. Quale rei publicae tempore in saeculo nostro in mundum eluxit

natus/hoc genus doctrinæ esse potuisset: Hoc tamen affirmo: si cum libertate romani populi
 viderent multo doctiores atque eloquentiores fuisse futuros. Concludit tamen aliquando atque
 atque me falso lugere bonarum artium & eloquentie ruinam & interitum. Non patiar Guarini
 nam diutius errare in hac sua inepta conclusionum: & quamquam non meminerim elo
 quentiam interisse a me dictum: tamen si dixissem/ testimonio Ciceronis licuisset. Ego or
 tostante per Oratores/Poetas/Historicos/Philosophos/ Iureconsultos longe his pre
 aliter/ qui post modum fuerunt eloquentia & doctrina: latinam vero eloquentiam corruisse
 se resp. gubernatione submota/ Guarninus tanquam defunctam & extinctam dixerit in eius
 funere lamentari. Non nego eos qui sub Imperatoribus vixerunt fuisse doctos & elo
 quentes: sed longe distare a facundia atque eleganti superiorum: & neque doctrina illis/ neque
 ingenio pares. Quod si ille contentus cupidus negaret: age causa testibus preclarissimis
 me/ quorum auctore paulo inferior est Guarinus. Et quoniam me falso lugere dicit elo
 quentie ruinam atque interitum: asserat etiam si laudat falso id scripsisse Cicerone: cuius ea
 dem est sententia. Inquit enim in libro officiorum. Admonebat me res ut hoc quoque loco in
 terminum non eloquentie/ ne dicam interitum deplorare. Sed tamen videmus quibus extinctis
 oratoribus/ quibus in paucis spes/ quibus in paucioribus facultas/ quibus in multis sit audacia. Ac
 cepe & alios/ quorum est & mea sententia: quantum latina eloquentia fuerit diminuta. Vir
 doctissimus Seneca in proemio declamationum: quicquid inquit romana facundia habuit/ quod
 in solenti Græcie aut opponat/ aut preferat/ circa Ciceronem effloruit. Omnia ingenia
 quæ lucet studiis nostris attulerunt/ tunc nata sunt in deterius: quotidie data res
 est sive luxu temporum/ nihil est enim tam mortiferum ingenijs quam luxuria. Sive cum plus
 nimis ut dicitur rei cessasset: translatus est omne certamen ad turpia. Nescio an tibi
 satis probatus testis Seneca videatur contra inanem Guarini opinionem. Accipe tertium
 quoque grauilissimum historici doctissimi Cornelij Taciti testimonium: qui vixit solus Gua
 riniu deiciat ex arce ut puta Minervæ. Hic in proemio libri. xvij. scriptum ita reliquit. Cor. tacitas
 Nam post conditam urbem. cc. & xx. annos prioris cui multi auctores retulerunt/ dum
 res populi romani memorabant/ pari eloquentia ac libertate: postquam vero bellatum est
 apud Actium/ atque omnem potestatem ad unum referri pacis interfuit: magna illa ingenia ces
 sere simul vitas pluribus modis infracta: primum infamia rei publicæ. ut alieni: mox libidi
 ne assentandi: aut odio aduersus dominantes. Cum ergo & Senecæ vobis/ quibus illa pre
 clara ingenia Ciceronis ætate nata esse/ deinde in deterius decreuisse affirmat: &
 Taciti testimonio: asserentes magna illa ingenia post imperium ad unum delatum defes
 sisse aptissime constat quanta iactura sit secuta in his latinis libertate amissarum: et illis
 me scripsisse me dico in prioribus epistolis/ latinam eloquentiam corruisse. Cuius quoque Cæsar
 rem quoniam per delendam origo & causa fuit: cuius ruina eloquentia quoque & studiorum
 ruinam traxit: rectissime ex eo dici potuisse linguam latinam & bonarum artium perniciam.
 At vero instat Guarinus satis incoherens: negat extinctam aut diminutam Cæsarum opera
 libertatem romanam: sed auctam & viuacem factam esse contendit. Idem affirmat viguisse se
 natus auctorem/ quod senatorum/ censorum/ imperatorum/ consulum/ ordinariam servatam
 creationem romanam a deo in pristinum gradum ordinemque redactam/ ut nulla iudicij
 legibus cogendo senatui videretur allata mutatio. Horum tanquam certissimum afferit argu
 mentum: per romani Imperij fines fuerint longius latiusque propagati: in quo pluribus
 quibus causis se conferat verbis euagat. In calce autem sui libelli: quid si non imminuta/ sed re
 stituta & in melius redactam libertatem inquit Cæsarum cura similis & administratio re
 periremus. An obscurum est inquit Cæsarum senatum suppleuisse: per orationes/ edictum/ quæ
 stiones/ minores etiam magistratum numerum ampliasse. Argumentum restitutum & in melius
 redactum libertatis iudicat suppleuisse senatum: in quem omnem illam barbarorum fecerit coniecit
 unum exoritur est Gallos in Curia brachas deposuisse. Ampliasse numerum magistratum/
 quos sæculis suis & sicarijs repleuit octoginta inquit civium milia in transmarinas co
 lonias distributa: in urbem civibus bellis exhaustam reuocavit. O deus immortalis!

Cicero

Seneca

Cor. tacitas

ubinam gentiū se putat scribere Guarinus? Nempe si apud Italos / ubi sunt
 viri eruditissimi tum græcis / tum latinis lris instituti se loqui putasset: nequaquam
 libellū tot ridiculis & somnijs referisset. Credo eum græcis adeo opam dare / ut
 tinos negligat: quancq; & græci Plurarchus & Dyon / quos cōmemorat / scripsit
 recte inspicit cōtra se sentire videant. Sed ut hunc libertatis assertorē diligētius sen-
 temur: ait se cōtendere libertatē Romanā Cæsaris opa auctam esse & vitā cōstitū-
 ctam. O vocē docto viro indignā. Loquor apud te Frāncise / quē scō hec Guarini
 causa grauitē ferre. Adeo ne sibi blandit: adeo ne sibi fauet & studijs suis: ut aus-
 deat totiens repeterē auctam opera Cæsaris libertatē Romani populi contra om-
 qui unq; scripsere auctem? Tibi notus est Cicero. Nam forsā Guarinus eum cō-
 temnit: tu eum quātifacias scio. Ede libros suos: & eos maxime qui sunt de officijs
 in quibus tanq; phūs loquit ex ore ipsius veritatis. Cum autem dñati unius omnia
 tenerent inquit: neq; esset utq; consilio aut auctōritati p̄dus. Et deinde. Cum resp-
 in qua omnis mea cogitatio / cura / opera poni solebat: nulla esset omnino. Alio in lo-
 co extinctū esse senatū / deleta iudicia querit. Etiam eis dem libris. Nec vero huius
 tyrāni solum / quē armis oppressā pertulit ciuitas / interitus declarat / quantū cōtra
 hominū valet ad pestem: sed reliquorū similes exitus tyrannorū: quorū haud fere
 quisq; intentū silem effugit. Paulo aut post. Parietes modo urbis stant: hie: ipsi iam
 extrema scelera metuētes / rem vero publicam penitus amisimus. H̄met Guarini
 nus refert verba Tullij: a serentis plura se euerla q; stante rep. sc̄ ipsisse. Pluribus
 sup in locis querit reip. calamitatē. Solus ergo Cicero testis copiosus / nisi eū Gua-
 rinus eijciat / cogit illum vel reluctantem ac tergiter antē assentiri se falsa literis
 suis mandasse: cum extinctum senatum / deleta iudicia / rempu. amisiam / euerlam
 ciuitatem / tyrānide Cæsaris oppressā totiens describit. Seneca insup neq; Catonem
 post libertatē neq; libertatē vixisse dicit post Catonem. Verum ipm alio loco
 testimonio cōuincamus. Supius inquit: multas post Cæsaris victoriā a Cicerone
 etiā in iudicijs habitas esse ofones. At h̄e sole sunt quæ pro Q. ligario / & rege Der-
 iotaro ferunt. Si alias nouit ipse Guarinus / recenseat. Qui ergo iudices extiterunt?
 Num ex ordine senatorio? num equestri? num per pplm elati? num ipse prætor?
 apud quē priuata cause sapius agebant. Nihil minus. Qui nam igitur hī iudices
 fuerunt? Solus Cæsar. Qui causam audierunt? Vnus Cæsar. Qui iudices sentē-
 tiam tulerunt? Nempe unicus Cæsar. Qui reos absoluerunt? Ipmet Cæsar. Opera
 clarum & a Guarino productū iudiciū libertatis. Quod maius / qd̄ manus h̄m
 quod euidentius testimoniū afferri pōt libertatis amissē / q; unius solius arbitrio /
 auctē senatus / non permisit populi fieri iudicia / causas agi & reos absolui: Fortē
 go & iudiciorū more sublato / aut doceat Guarinus qd̄ unq; ponit / id legibus Cæ-
 sari licuisse: aut velit nolit / fateat necesse est Cæsarem fuisse tyrannū extincta po-
 puli libertate. At propagatū imperiū affirmat. Quid hoc ad libertatis causam perti-
 net? Quasi non potuerit etiā libertate amissa Romanū imperium augeri. Illud
 em ruditer posuit: consultum / prætorum / censorum / quæstorū / imperatorū creatio-
 nem ordinariā esse seruata. hunc locum ait paucis absoluā. Accipe Suetonij v̄bat
 quæ si legisset Guarinus / in has ridiculas ineptias non incidisset. Cum de insolentia
 Cæsaris loqueret. Pergrauant inquit cætera facta dictaq; eius: ut abusus dñar-
 tione & iure celsus extimet. Nō em honores nimios modo recepit: ut cōtinuū con-
 sulatū / p̄petuā dictaturā / præfecturāq; mor: insup p̄nomen / Impatoris cognomenq;
 patris patrie statuat inter Reges suggestā in Orchestra: sed & ampliora etiā huma-
 no fastigio decerni sibi passus est. Nonnullos honores ad libidinē cepit & dedit
 tium & quartum consulatū titulotenus gessit: cōtensus Dictatura potestate: atq;
 utroq; anno binos cōsules substituit sibi: ne ternos nouissimos sentes ita ut mor-
 dio tempē comitia nulla haberit / præter tribunorū & edilium plebis prefectorū

Cicero.

Seneca

Suetonius.

pro prioribus constituerit: qui presente se res urbanas administraret. Prædie autē Ka-
lendas Ianuarias repentina confulis morte cessantem honorem in paucas horas
petenti dedit. Eadem licentia spreto patrie more / magistratus in plures annos or-
dinavit: de cem prætorijs viris consularia ornamenta tribuit / civitate donatos: &
quosdā e semibarbaris Gallorū recepit in Curia. Neq; minoris impotentie voces
populam edebat: nihil esse amplius rem pu. q̄ appellatōem sine corpore & specie.
Syllam necesse fuit: qui Dictaturam deposuerit. debere iam secum homines cō-
siderantius loqui: ac pro legibus habere que dicat. Adeuntes se patres cōscriptos
sedens excipit. Adiecit ad hanc insignem despectū senatus cōtumeliam multo ar-
rogantius factum. Nam cum in sacrificio latinarū reuerente eo inter imodicas ac
notas populi acclamatiōes qdam e turba statuē eius coronā lauream candida fa-
scia p̄ligatam imposuisset: & trib. ple. Epidius marulus Cæsetiusq; flavius coronæ
fasciam detrahi / hoiem in vincula trahi iussissent: dolens seu propter parum pros-
pere motam regni motōem: siue ut ipse ferebat / ereptam gloriam recusandi tribu-
nos: grauius increpatos potestate priuauit. Comitū quoq; ut ipse refert / diuisa cū
populo habuit: ut pro parte dimidia quos populus vellet pronunciarent: pro par-
te altera quos ipse dedisset. Magna quidē iudicia atq; opera sunt hæc libertatis ad-
aucte ac restitute: ut Guarino videtur: nō allutuisse senatui / tribunis potestate pri-
uatis / dictatura p̄petuo sumpto / unius arbitrio omnia administrata. Creatōem v̄o
administratū ordinariam dixisse seruata / monstri simile est. Priuatis comitijs
populus / comitiā cum Cæsare diuisa: consulatus non ad ius populi / sed ad suam
libidinem concessi / spreto patrie more magistratus creati: non ordinariam / sed li-
bidinariam ostentant creatōem. Quis hæc de Mario aut Sylla legit: qui in iniurijs
uloscendis ita crudeles fuerunt / ut tamē rei p. auctoritas / magistratū creandorū
ordo & dignitas remaneret. Illud vero maxime pudet scripsisse Guarinum: in
quo vel negligentia suam / vel ignorantiam testatur. Ait octoginta ciuium milia
Romanorū in transmarinas colonias distributa retrocasse Cæsare in Urbem bel-
lis ciuilibus exhaustam. Nescio an ab aliquo Greco hoc Guarinus hauserit. Hoc
scio: Suetonij sententia: a Guarini opinione admodum esse remotam, in quo mi-
rani cogor Suetoniū ab eo hæc in parte non intellectū: qui ad verbum hæc refert.
Octoginta ciuiū milibus in transmarinas colonias distributis: ut exhauste quoq;
urbis frequentia suppeteret / sanxit: ne quis ciuis maior annis .xx. minorue .x. qui sa-
cramento non teneret / plus triennio continuo Italia abesset. Non retrocata scribit
Suetonius: sed distributa. Sed dū Guarinus Cæsare tueri & ornare nitit: neq; quid
dicat ipse / neq; quid testes quos refert intelligant animaduertit. Neq; hoc in loco so-
lum / sed in multis insup grauisimorū auctorū sententias / quos paulo post recē
sebo / aut nec intelligit: a ut nititur puertere. Certus sum mi Franciscete admodum
mirari Guarini doctrinam: qui studio litigandi mecum adductus / dum vult Cæs-
aris famam seruare prodiit suam. Docui hucusq; satis abunde ut opinor: primum
anteire gloria Cæsari Scipionē: tum etiam culpa Cæsaris latinam eloquentiā cor-
ruilleterio libertatem Romanā Cæsaris tyrannide oppellam atq; euerfam, que
ita verisimilis testibus sunt confirmata / ut nulla dubitatio mentibus legentiū possit
herere. Nunc certa sua refellam argumēta: nō quidem omnia: nam & indigna sunt
quibus respondeat: & longior fieret oratio: sed capitaliora q̄dam / quibus palmā vi-
ctorie se adeptum putat. Ait eloquentie ruinam prodixisse ex luxuria atq; auaritia
Guarini
Salustius
ta Guarini
Salustius

Cōfutat ali-
ud Guarini.

Suetonius.

In argumē-
ta Guarini

Salustius

A

exercitiū quoq; illius defecit. Vult extra culpā eē Cēsare/si post eū nepharij pri-
 pes sint subsecuti. Nō dico illū q̄les posterū futuri eēnt p̄stare debuisse. qd̄ affirmo/
 si p̄ eū res p̄stare potuisset: si illius cupiditas impandi nō a deo vir es citatis obrut-
 fet: ut extincūs p̄clarissimis principibus/luminibus Romanę urbis/unus q̄ patria
 esset validior neq; bonos/neq; malos p̄cipes fuisse futuros. Arguit me q̄ patria
 edere ad iudiciū meū uti vagus: nō ab historiā dictatu/nō ad doctores & p̄ricos
 rum suam/sed nescio quē sensum & voluntatē pferam, q̄si v̄o Guarinus scripta
 sua doctorū illoꝝ/nō somniorū suoz auctoritate cōfirmet ac non introductos eos
 testes qui in ip̄m probe reijciunt. Ego quos auctores adhuc sum secutus / magna
 ex pte protuli Ciceronē Senecā/T. Liuiū/Cor. Tacitū/Valentiū/Suetopij/Tian-
 quillū: quos si despiciat Guarinus: aut si me illos nō recte intelligere affirmat: quā-
 aio patiar illū esse in causa sup̄iorem. Verū incutere terrorem mihi se credit. Nō solū
 se aduersus me bellū suscepisse dicit/sed denūciat reliq; etiā cohortibus/ q̄ in me
 paratē sint vicē relinq̄re. Ego quantū valeat Guarinus expior: quantū reliq; co-
 hortēs expecto: q̄q; male latine locutus est. Nam cū pro sua modestia scribat nō
 solū se incursionē meā uno ip̄tu posse sustinere/ s; & reliq; cohorte: stāq; sipe una
 cohors sit/subsidiana esse affirmet. Nūi forsan intelligat unius cohortis munere in
 hoc certamine se fungi posse. Verū ego & Guarinū/ & cohortes illas apte cōtem-
 no. nā ex veteranis nō cōstanti quos tū noui om̄s: & sentiūt me cū. Tyrōnū imperitū
 non p̄timeo. Qd̄ aut̄ in principio meę epl̄ę scripserā: credere me Plutarchum res
 militię gestas / & belli gl̄iam/ non v̄tutes secutus in compandis Cēsare & magno
 Alexandro: lōga orōne reprehendit: & ut falsum me opinari videā/ asserit testimonij
 Plutarchi. Hoc mihi admodū placuit. cōtra se em̄ illū ut sapissime facit/ introducto.
 Plutarchus Quid inq̄ Plutarchus: Vitas/nō historias cōscribimus. Hoc ego neq; nūc it̄ior.
 Nam in vita res domi & foris geste/laus & gl̄ia continent̄. Sed docet Guarinus
 si p̄t: Plutarchū Alexandri ac Cēsaris v̄tutes cōparasse/nō res gestas & belli glo-
 riā. ut scripsi. Ip̄e Plutarchus post priora verba refert ut trāssert Guarinus: Nec
 rebus clarissime gestis v̄tutis/ aut vitiōz inest demonstratio. Hoc sentit vir doctū
 mus Plutarchus: in cede hoim/ in strage/ in maximis pugnis/ in expugnationibus
 ciuitatū nullā inesse v̄tutē: q̄ quis sint p̄ magna / tū semp in hoim p̄nicē stragē
 gentiū. Nihil in se cōtinent honesti: nisi forte cū iusta ex causa (qd̄ in neq; Alexan-
 dro/ neq; Cēsari contigit) fiant. Asserit insup̄ v̄tutes magis & vitia a Plutarcho q̄
 res gestas describi. Hoc neq; Plutarchus asserit: neq; Guarinus p̄t pferre. Debuit
 non verborū inanē sonitū effundere: sed ostendere qd̄ honestū referat Plutarchus a
 Cēsare: q̄bus cū v̄tutibus exornet: quā v̄tutis laudē sibi tribuat. Sed nullā asserit
 corrector n̄: & cū v̄tutes & vitia ab suo teste describi affirmet/ silet tū: in hac tanta
 expectatiōe in laudib; Cēsaris delitescit. Ego Plutarchū video nullū Cēsaris aut
 Alexandri sibi officiū assumpsisse: sed mores & res gestas descripsisse: quibus nullā
 aut prara est v̄tus p̄mixta: neq; etiā ab alijs laudatos ab eoz v̄tutibus scio. Quā
 laudari possunt/ si ad p̄hiam moralē aīa duertamus viuendū ducē & m̄gram / duo
 portēta orbis: ducē humani gn̄is pestes: duo gentiū flagella: q̄ nati solū esse vident̄
 ob effusionē sanguinis/ ad euerisionē prouinciar; / regnoz/ desolatōnem / ad cōm
 hoim interitū atq; cladē: Nō pugno cū Alexandro: neq; gr̄acos q̄ nostri quantū aus-
 deant in historia resello. Senecā n̄m grauiissimū p̄m/ video multū a Guarini suā
 Seneca quo ad Alexandri laudes: qui eū vesanū hoim/ infelicē/ furentē/ libidine aliena va-
 standi/ exitiū familiarioꝝ/ suoz: cui pro v̄tute fuerit felix temeritas: a puencia la-
 tronē/ gentiūq; vastatorē/ tam amioꝝ q̄ hostiū p̄nicem p̄prijs v̄bis appellat. Cre-
 do de Cēsare haud dissim̄a/ dempta crudelitate/ scriptur; Senecā fuisse nisi respo-
 xisset ad Neronē qui tū impabat. Attū cū Plutarchus duoz ut vult Guarinus/ vi-
 tia & v̄tutes cōparet: Alexandri aut̄ vitia & scelera a Seneca referant: p̄ multa nūc

Ad aliud

Plutarchus

Seneca

est Caesarē quoque Alexandro copulari similitudine virtutis. Deuenit tandē tanq̄ sup̄io
 ra ex aīo p̄cellerint/ad laudandā Caesaris adolescentiā. q̄ in re multa magis rīden
 da p̄uit q̄ laudanda. Illud v̄o in primis est absurdū: nec etiā minus inq̄t q̄ Mariū
 Syllę terrori Caesarē fuisse / sp̄itus Syllę testat̄ orō: quē p̄dicare solitū dicit: ut male
 cōtū p̄uerū p̄cauerent. Quā obrem nam Caesar multos Marios inesse. O ingens
 de Caesarē tam inde p̄conitū a puero. si sagacissimi ad ed̄orandū Syllę testimonio
 tot Marios equat unus. Hęc ad verbū Guarinus: qui maximi terroris putat eē ar
 gumentū in p̄stantissimo Impatore puer male p̄cincus: quē unico astu/ne dicā ver
 bo delere potuisset. Ad te cōuertor Franciscus qui vir es doctissimus: p̄lege diligen
 ter Guarini v̄ba: & vide q̄ discrepet a recta sententia. Dicit nō minus terrori Cęsa
 rem q̄ Mariū Syllę extitisse. Quid hac opinione stultius excogitari potest? unde
 hoc Guarinus arguat? quia sciet inq̄t multos Marios inesse Caesarē / cui tot Ma
 rios equabat unus. Primū: cōtor bellorū duces aduersę factionis / tot ciues / tot ex
 ercitus quos aut oderat aut timebat deleisset victor Sylla: qd̄ negoq̄ fuit: unū dele
 re adolescentē inop̄e / imbecillū? Si etiā cantope extimescebat: cui vitā amicis dep̄
 cantib; cōcessit ei mortē credo inferre nō potuit: cū victor esset & dictator. Hoc ad
 modū ridiculū / ne dicā ineptū: voluisse Syllę hīs v̄bis / unū adolescentē Caesarē /
 nullis rebus gestis / nō uni qui fuit excellētissimus belli Impator / sed multis Ma
 rios equatisse. Nescio an exacte id faciat Guarinus / ut se simulet nihil scire. Egdem
 in puero esse scimus vitiosissimū: tam perperā priscorū v̄ba ad diuersum & suū
 neicio quē sensum raducere. Non em̄ multos Marios v̄tutem inesse Caesarē Syl
 la intellexit se dita in aīo marianā factionē cernebat infixā / ut etiā multos Marios
 partū affectione suparet. Dicit apd̄ Syllam pro Cesare intercessisse v̄gines vesta
 les / propter virtutis indolē: credo aut a simiū / aut amicorū suorū p̄cibus magis / aut ali
 quo turpi cōmercio adductus. Ad magnā laudem dicit creatū flamine dialem. At
 v̄o hi qui de largitione & corruptela suffragiorū factū trādūt / secus opinant̄. Sed
 aliter tandē quo maxime mō oratorios locos tractare nosset nobis obstantare vo
 luit. Accipe & hoc inq̄t: qd̄ tute satebere in signe. Quid frontē cōtraxisti? ne discer
 das oroz abibis deinde nō indoctior. Ego vero ad has nugas neq; frontē cōtrahō:
 neq; iogius abibo / sed pp̄ius pedē pede cōferam. Venū admodū admirari cogor /
 & etiā dolere: v̄iū eruditissimū dicendi artē quā alijs sepe tra didit ip̄m dedidisse;
 & dū vult oratorū colores imitari / & sine colore est / & transgredit̄ oratorū insti
 tuta. In oronibus aut q̄ hñt̄ aut fingunt̄ inter p̄sentes / cū vox nr̄a diriḡt̄ ad auditō
 res / cū loq̄mur corā poni cōsueuerūt: sudat: pallet: cōtremescit. Modo ne nauſeat
 ut de Antonio inq̄t Tullius in ep̄la / qua absentē & qdem octoginta ampliūs mi
 libus passū appellat: cum me nō videt qui sit orator noster: frontē ne / an sup̄clia
 cōtrahā: si ne an cachinno v̄ba sua excipia: Credit mō cōtraxisti frontē. At ego
 os & totū vultū re / axauit / in maximū risum effusus. Nā si qd̄z me hīs verbis suis
 exsistat fieri posse doctiorē / v̄hement̄ errat. Si em̄ ei fidē h̄rem aut sibi auscultarē
 multo essem q̄ sum stultior & indoctior. Itaq; remitto sibi hanc suam egregiā dō
 ctinā: qua utat̄ inter discipulos suos in suis scholis: me stultū meo more eē per
 mittat. Sed qd̄ tandē a fieri admiratiōis / ut ad eius vocē & strepitū sit frons cōtra
 henda? In expugnatōe Mitylenarū inq̄t donatū esse a Thermo Impatore Caesarē
 corona ciuica. Credi dera. platurū etiā aliquē triumphū in signē auri agētis belli mo
 lem ad cuius rei magnitudinē stupore aliquo opus eēt: sed res leuissimas assumit
 & q̄s sapissime gregarij milites edidere. At Suetonius nō meruisse Caesarē ciuicā
 coronā / sed ea donatū tradit a Thermo: tanq̄ nō meritis / sed cōtubernio attributū
 tam. Quid diceret Guarinus de L. Sicinio dētrato: quē xiiij. ciuicis coronis a varijs
 Impatoribus A. gellius donatū tradit. Credo illū hanc ob rem Fabio max̄o com
 parandū fuisse dictorū. Profecto accidit Guarino qd̄ cuiādam amanti e n̄ris: qui cum
 mulierē quā deperibat / occulte post venētis egestionē cōspexisset nates mundan

Adaliud.

Adaliud

Tullius

Suetonius

Agellius

temet factus est nihil ab ea unquam pulchrius esse actum/aut speciosius. Quicquid Ca-
 sar egit/id facinus preclarum putat. Existimo si crepitum aliquem ventris edidisset/prim-
 mo tonitruo Guarinum esse dicturum. Hoc predicium autem. Predones qui nauibus inu-
 meris & classibus ingentibus (ut omnino nihil enim legit de his) obsessum mare
 tenebant/cepisse Caesarem cum rhodum nauigare atque hos a Caesare comparatis post-
 modum nauibus in Milesiensi portu/commissoque nauali prelio superatos atque in praeter-
 redactos. Si Guarinus legisset Val. max. qui narrat myoparone piratae Caesari
 captum non crederet nobis tam inani proboz apparatus neque tot innumeris nauibus
 ut Nonius Marcellus refert praedatoria, quam cepisse pauculis latrunculis superatis opus
 fuit perexigui. At Guarinus exultat tanquam cum Persis aut Carthaginensium classe Ce-
 sar pugnasset. At vero stabilimentum Romani imperii non me negaturum scribit. Ce-
 sar ab Rhodo in Asiam transijt: contra hostesque auxilium praestitit regis expulsi prouincia.
 Hoc ab eo factum non abnuo: sed negaturum quendam dico esse Guarinum: qui praestitit
 Mithridatis prouincia expulsam rem admodum parua dicat: non me negaturum suum
 se imperii stabilimentum. Non legit: adeo nutasse tunc rem Romanam: ut nihil praestitit
 expulisset Caesar/de Impto actum esset. Nimirum triumphasse debuit ex hoc tan-
 to bello/tot hostium milibus per somnum captis/tot trucidatis. Verum nimirum quae
 ceteras suas historias/ne dicam ineptias Guarinus expendit instar cantorum qui ge-
 sta Rolandi in rusticorum cetu extollit. Et his suis apullosis dictis elatus me rogan-
 cedam ne/an psem in sententia. Nihil adhuc ab eo prolatum est quod me moueat ad ce-
 dendum. Verum si loco cedentem senserit/Insequatur. Tribunum militum ob hanc egregiam
 opam factum scribit. Vt sequeret figmentum suum/triumpum decretum debuit addidisse. Sed
 hunc honorem multi etiam alij consecuti sunt aetate teneriori/& magis dubijs in rebus.
 Ad aliud. Iterum ad me recurrit Guarinus:& vel ridere/vel submirari dicit: quod in epistola mea non
 maledicta in Caesarem colligens/si quod cum laude gesserit tacitus omittat: fordes vero
 exprimam. Ego quicquid de Caesare scripserim/me vere profiteor sensisse: nulla in re
 mentium. Guarinus dum laudes illius colligere & in melius vertere nititur/numquam
 quendam consabulatorum ondit: & sibi fidem detrahens/& Caesari autem. Petit a me
 cur non retulerim comitum/forum/basilicas/porticus ornatas/ludos editos/epulas po-
 pulo datas/& reliqua quae eiusdem quae ipse ad liberalitatem ascribit: cum in ea propter am-
 bitionem ex rapinis undique contra actis effecerit: neque ulla in parte virtutis collocari possit
 sint: censui omittenda. neque enim liberalitati ascribi merentur/que per furtum/latrocinia et
 rapinas abstulit: neque ulli virtutis vestigio. Non enim liberalitatis esse potest quod alieni
 emendicata suffragia/expilatio capitulorum/urbium expolatio/direptio sanctorum/provintiarum
 venditio/rapinae/sacrilegia ut vel alij donec: vel ludos populo edas: vel plebem
 epulis pbeas ad euiscerationem. Quae si videat Guarinus ignorare Caesaris in rapin-
 do studium/legat oro Suetonium: et cum intellexerit quid in ea parte testetur/remittat pau-
 lum feruoris atque impetus in Caesarem laudando. Abstinentiam inquit Suetonius neque
 in Imperijs/neque in magistratibus praestitit. Vt enim quidam monumentis suis testati sunt
 in Hispania a proconsule et a socijs pecunias accepit emendicatas in auxilium eius alieni.
 Lusitanorum quaedam oppida: quae nec impata detraxerunt:& aduenienti portas patefas
 ceret diripuit hostiliter. In Gallia fana/templaque Deum donis resecta expilauit: urbes
 diripuit saepius ob praedam quam ob delictum. Vnde factum ut auro abundaret: ternisque milibus
 nummum in libras pro mercate in Italia prouinciasque diuenderet. In primo consulatu
 tria milia pondo auri furatus e capitolio/tantum de inaurati eris deposuit: Societas
 res ac regna praedidit: ut uni Ptolemeo prope sex milia talentorum suo Poppeo no-
 mine abstulerit. Postea vero euidentissimis rapinis ac sacrilegijs onera bellorum diuina
 & triumphorum/ac munerum sustinuit impendia. Quod ad hoc non debet Guarinus:
 Non Poggius/sed Suetonius euidentissimas rapinas/sacrilegia/furtum/latrocinia
 Caesaris ostendit. Quae est autem Guarini contumacia/ut solus post hominum memoriam

virū futurū / sacilegū / rapacē / p̄rie parricidā / humani ḡnis hostē sibi laudandū putet:
 Et virū v̄t ut omī genere p̄fecto Scipioni Aphricano censeat p̄ferendū: Legat
 quantūuis latinis auctores: nam gr̄ecos ignoro: qui etiā libertate deleta cū Imp̄a
 tores regnarēt: Cæsaris laudes sit̄ ap̄plexus. At refert Vergilij carmē: Imperiū ocea
 no fama qui termiet astris. q̄d̄ dictū licet Ser. de Iulio: Cæsare intelligere videat: tū
 plus mouerēt me Vergiliij vsus sequētes / quos ad Octavianū est necessariū refer
 nēq̄ Seruij auctas. Considera q̄so vir̄ pitissime rerū oīm eos vsus diligēt. Nascēt
 pulchra troianus origine Cēsar Imperiū oceano / famā q̄ t̄minet astris: Iulius a ma
 gno demillum nomē Iulo. A magno Iulo de Cēsare dici optet: ante quē nullū accē
 pinus / q̄d̄ q̄dem meminerim / q̄ pollet magnus vocari. Vocabit hic quoq̄ votis.
 Alpa tūm positus m̄telcēt sac̄la bellis: Cana fides / & Vesta Remo cū fratre Quis
 ninus Iura dabūt: dirē ferro et cōpagibz arcūs Claudent belli portē. & q̄ sequunt̄:
 q̄ si ad Cēsare q̄s referat / videt de se: cuius t̄pa & ea q̄ aliquibus annis post eū secu
 ra sunt lōge remota fuerūt a pace & armoz: gete: neq̄ clausē belli portē extiterūt /
 sed referat / & furorū impio data licētia. Itaq̄ hi vsus ad Cēsare minie spectāt / sed
 Augustū: quē sibi Vergilius stumpsērat extollendū. Illud v̄o minie ferēdū: cōmē
 dare Guariniū / empta a Cēsare suffragia: tanq̄ id licuerit / q̄a ab alijs fuerat factis
 tati. Querit unde Cēsar primus tribus ac suffragia corrupit: q̄si ego solū Cēsare
 dixerim fuisse p̄niciōsum: q̄ nisi m̄ltos socios scelerū habuisset / nūc̄q̄ vires patrie
 supasset. At vero sua sit M. Carō: ut Cēsar cōsulatu decorē: pecuniā ppli erogari /
 hoc iuste & sane dē q̄rebat cōtra eū: a quo apte videbat cōculcādā ppli libertatē. q̄
 nisi cōsul fuisse / stetit res p̄ nec in tot miseria culpa Cæsaris incidisset. Itaq̄ in
 Catone libertatis ppugnatorē qui cōsilia Cæsaris apte ad interitū rei p̄ spectare
 cōspicēbat / hāc largitio laudat. In eo aut̄ cuius aijs ad d̄sensionē & ad proster
 nendā libertatē atq̄ interitū rei p̄ respicēbat / vitupanda sunt ac detestanda. Neq̄
 v̄o etiā si ceteri peccabāt / & in Cēsare quoq̄ peccādī libido est toleranda. Sed de
 speratis ac p̄ditis rebz inq̄: cū nemo ī Hispaniā Imperiū accipe auderet: Scipio teme
 re p̄sellus temeritatis dānatus est: Lūio teste. Si Lūius ca p̄te nō extaret / forsan
 aliquos in errore posset trahere Guariniū: sed ip̄e Lūius testis ab eo p̄dūctus / ip̄z
 cogit esse mendacē. Credo tibi videri Franciscē rem indignā: q̄ nūc̄q̄ dixit Lūius /
 pro veris in hanc cām afferri. Verz cōsidera T. Lūij v̄ba q̄ ex illo loco hic desēpsi:
 Et antemeritatis vel accusatū / v̄l̄ damnatū Scipionē dicat aduerte. Scipionē. xxiiij.
 ānos natū / p̄sellū se petere in Hispaniā in supiore unde cōspici posset loco cōstitisse
 dictū: in quē postēq̄ oīm ora conuersa sunt: clamore ac fauore om̄iat̄ extēplo sunt
 foelix faustūq̄ Imperiū. Iussi deinde inire cōsulum suffragiū: ad unū oēs nō cētūrie
 modo / sed hoies etiā P. Scipioni Imperiū esse in Hispaniā iusserūt. Ceterū post rem
 actā ut iā refederat ip̄etus aiōz ardorq̄ / silentiū subito ortū & tacta cogitatō: q̄d̄
 nam egissent noui: q̄ fauor plus valuisset q̄ rō atatis maxime penitebat. Verū cū
 Scipio de sua atate impioq̄ mādato magno & elato aiō disseruisset: rursus ardo
 rem qui refederat excitauit ac renouauit: pleuitq̄ hoies certioris spei q̄ quantū fi
 des p̄missi humani / aut rō ac fiducia rerū subire solet. Fuit em̄ Scipio nō veris t̄m
 ymbus mirabilis / sed arte quoq̄ quadā ab iurēta in ostentatōez eaz cōpositus.
 Hoc Lūius / nō Poggiius narrat. Vbi ergo repit Guariniū temeritatis nomen ab
 Lūio exp̄sum. Nullū v̄bum nō honorificū / & cū summa Scipionis laude: quem
 veris v̄tutibus esse dicit admirabilē. Profera t̄s p̄t̄ tantope de Cēsare scriptū: p̄si
 tebor mea causa cecidisse. Sz ubi repiet Cēsare in pplō p̄m̄ijs & muneribus non
 corrupto / aliq̄d̄ Imperiū assecutū: Oia p̄ factiōes & tumultū / ac bonis repugnan
 tibus Cēsari cōcessa sunt: q̄ Scipio sola v̄tute & boni Imp̄atoris officio est adeptus.
 Sed auct̄ aliud errat̄ meū / ut fert̄ a Guarino. Scripsi in ep̄la de Cēsare: solus cer
 te cōtratiōis reos cōseruandos celsiuit in senatu. Duplici me errore arguit: q̄ nō so
 lus celsiuit cōseruandos. id quē admodū p̄bat inspiciamus: ut si fieri p̄t̄ aliq̄d̄ discas

Ad aliud.
Vergilius.

Ad aliud

Ad aliud

Salustius

mus ab eo nro tā equo moderatore/al' emēdatore. Nō solus inq̄t/ s; Decius Syllanus/Tyberius nero. Q. Cicero idē sentiebāt. Sed cōtra eū est Salu. q̄ scribit Decū syllanū primū sniam rogatū decreuisse; de his q̄ in custodia tenerent supplicū suū mendū. eū postea p̄motū orōne C. Cæsaris in sniam T. neronis pedib; iussit; q̄ de ea re p̄sidij abditis referendū cēserat. Q. quoq; Cicero sniaz Cæsaris est fecurus. Ergo solus Cæsar cēluit cōseruādos; T. nero/Decius syllanus diuersa decreueret; cū al' p̄dictis abditis referendū cēluit; al' pedib; dixisset in eius sniam se iturū. Q. v̄o Cicero nō cēluit; s; sniam alterius cōsecutus est. Hoc nō solū Poggius; s; Salu. meū sentit; quē si intelligeret qd̄ dicat cū legit Guarinus/ me hoc labore sup̄uacuo liberaisset. Accipe & alitū maiore Guarino & p̄stantiore testē solū Cæsare cēluit se seruādos in cōiuratōe dephenso. In eplā quādā ad Atti. Cicero cōtra B. uti op̄inōne scribit; Catonē p̄mū sniam ut putat de aia diuisione dixisse; quā oēs antea dixerāt p̄ter Cæsare. Ergo primus & solus Cæsar. Nā si q̄ sniam mutarūt/ q̄ fuerit pauci; eius v̄bis adhelere/ nō ipi sniaz dixerūt. At etiā refert ceteros secutos fuisse Cæsare/ nisi labantē senatū cōfirmasset M. Catonis orō. labantē exponit/ hoc est in op̄iō; Cæsaris cōsentientē. Si ita discipulos suos instruit Guarinus/ ml̄is illos impliat errorib; & lingue latine reddit ignaros. Labare. n. titubare & dubitare est. cōsentire v̄o aliqd̄ ap̄ pbare & sentire cū altero. Dubitare senatus/ q̄ paricidis pena esset irroganda; scelus cōiuratore; ultimū supplicū requirebat. Oro Cæsaris animo hoim cōmouerat; dubitantē igit̄ senatū/ qd̄ potissimū ageret. M. Catonis orō cōfirmit. Id aut̄ in cōsideratiuā a me dictū disputatq; sp̄serim cōseruandos cēuisse. An q̄ cōiuratos publicatis eoz; pecunijs inq̄t/ in vindicis habēdos cēluit/ p̄ dedecus notatos & in sniā cōseruare voluit. Idē saluos eē cōtendit. Quis ita latine loquit̄ ut q̄ intra carcerē in asp̄itatē vite/ in duos corpis cruciatu; in salutis despatōnem quepiam intruserit; saluti & cōseruatiōi cōsultū se dicat. Pudet me iā tantā Guarini latine lingue incitiā p̄ se ferre; q̄ si ita reliquos docet ut scribit/ iā p̄ me ill' pecuniā restituat licebit. Tecū loq̄r Francisce; q̄ es in latinis p̄issimus/ v̄bo; significatiō; rite pendēs. Seruare & cōseruare ut nosti idē ferme significāt; put scribere & cōscribere/ ml̄taq; p̄tere ea in q̄bus ea p̄pō ad ornatū quicq; magis addit q̄ ad mutandā v̄bi significatiō; . Ciuitica corona mos erat donare eū q̄ ciuē serualet; nō q̄ bona aut fortunę seruatē eēt/ sed quia ciuē vidicasset a morte. Scis quoq; seruos esse a seruādo appellatos. q. n. in acie ab interitu seruabant/ dicebant serui. Et inde in carcerib; hi in cōpedib;/ in ergastulis nudī/ in fame/ in siti rerūq; oīm inopia vivebant; v̄beribusq; & loris torq̄bant sepius; & in tñ seruati erāt et ad miserias/ et duos cruciatu;. Hoc ergo Guarine mō/ neq; seruos/ hoc est s̄uatos dici optet. Ego q̄ satis hoc v̄bū nollem; dixi recte cōseruādos illū cēuisse/ hoc est ab interitu p̄nti eripiens dos; quos syllanus dignos decreuerat cōiuratos. Guarinus dūmodo meū hitiget/ dūmodo eloquentiā et dicēdi artē ostēdet/ qd̄ loq̄t̄ aut sentiat nō a durtit. At ego si vellem meo more secū agere; si nō p̄cere a iūctiq; excuterē sibi forte hāc inanē ita cōmū q̄ nimis timet; docerē me nō incōsiderate/ nō subdole/ nō ipudent/ nō venenose/ nō calūniōse scripsisse; s; vere/ grauit̄/ mature; neq; credere Guarino in cognitiōne lingue latine. Nā si qd̄ priores de Cæsare senserūt; qd̄ mihi de eo sentiendū videat̄ exp̄sūt; reliq; ceteris qd̄ vellēt liberū arbitriū sentiēdi; qd̄ officū/ q̄ p̄tes fuerūt Guarini maledictis suis lacessere. Ego in eplā mea neminē lesi; nullius extimatō; offēdit; ptuli q̄ legeri s̄itē cuiusquā qui nūc extet cōtumelia. Sic Guarinus tāq; nactus amplā materiā in q̄ effuderit vires suas; inijt meū certamē minie necm. Nūc tñ me aiūs fallit/ reddet sibi bñficiū p̄ meritis suis. Verē qd̄ ego de me q̄rarcū tāta sic scrip̄bia/ ut solus post hoim memoriā Cæsare excepto/ scribere audeat cōtra M. Cato. quē oēs qui unq; fuerūt sumis laudib; p̄secuti sunt; & tanq; virū scitissimū celebrarūt. Dies me deficeret/ si oīa q̄ a varijs auctorib; in eius laudē scripta cōperi vellēt sibi cōprehēdere. S; qd̄ postea recensebūt. Hic aut̄ nouus mos; cētor/ hic M. Catonā

emendator: hic nō iūius ut Iuuenal' inqt / s; q̄tus Cato / qd de Catone sepserit aut / cul
 ta. Impugnū / p̄uicacē / iexora bilē / belli ciuili infigatore atz aliorē appellat: naturā
 imitē ac seua magna difcrepātia / infirmitate / incōstātia fuisse affirmat: vitā nō pbat
 mortē im pbat: repudiū arguit uxoris. Deniq; eo amētie p̄gredit: ut Catonē leno
 ribus cōparet Guarinus. & ut suis maledictis aliquā aſſerat autētem / Plutarchi tes
 timoniū iroducit. q̄ si recte v̄ba sua inspiciat: sumis laudib; effert Catonē. Quid
 em̄ ubertius a Plutarcho dici poterit: q̄ Catonis mores: ut Guarini trāſſert / q̄ in vitas
 corruptas & mores iprobos incidisset / ingentē sibi extimatōz & gl̄iam v̄dicasse.
 Dicit in sup̄: nō habuisse illū mores s̄ciles p̄ſaſu / aut multitudine amabiles. Ergo
 Guarinus iprobos mores quos mltitudo nō cōmendat. Nō legit / aut nō meminit
 multitudine oēm exuberantiā v̄tutis odisse. neq; etiā quantū Cicero & Sen. pl̄ib;
 in locis mltitudis iudiciū improbet. S; ut redeamus ad cām Catonis. Nō sum ego
 ille q̄ sentīā in me tātā eē diēdi facultatē / ut audeā Catonis p̄ociniū ſumere: verū
 ut por. Cato viuēs seipm defendit aduersus suos accusatores: sic ille posterior exur
 gens a mortuis seipm tueat a duersus hūc nouū calūniatorē suū. Exurgat igit atz
 altans nobis illa sua p̄ſca & ſeuera grauitate / q̄ po. ro. in ludis cōmouit: cū hoc nō
 uellat: causatore sic agat. Quid tu Guarine: qd tu in quā solus oim Guarine Ves
 romen. q̄ ſcia / quo resz usz / q̄ v̄tute / q̄b; facultatib; / q̄ cōfidētia mortuū accusas atz
 oppugnās: quē viuū ppl̄s ro. tanta habuit in reuerētia / ut eius dicta p̄ sniis iudica
 ret. Quid tu nō erubescis: solus inimicū Cēsare maledicēdo imitari. At ille fortal
 tis aut odio mei / ad tē splēdore nois / aut laudatōe Cicerōis / aut diēdi facilitate pmo
 ſus / expiri voluit qd contra Tullii pollet eloquētia. Tu nulla in re a me offensus /
 nullius eloquētie p̄ſidio ſultus / dicacitate tua me laessere voluisti. quātō melius ta
 cuisses. Nō mihi cure hæc sūt: cuius gl̄a altius ac maiori robore fixa ē / q̄ ut tuis vo
 cibus cōſp̄ſari q̄at. Tibi in deo: quē longius efferri video studio obloquēdi q̄ tua
 auctas patiat. S; qd tu Guarine: quā unq; phie p̄iunculā deguſtaſti / ut ſtoicorū ſe
 ctam nō p̄bes: Quē tua est temeritas: te q̄ neq; extremis unq; labijs phōz: aliq̄
 genus deguſtaſti / reprobare ſtoicorū disciplinā. Me cynicorū diſputatiōib; / q̄ ro.
 re p̄. digniorē eē dicis. Vide ne cynicorū aliq; rabidus te momorderit: q̄ te redege
 rit ad hānā. Ego honētū reb; oibus p̄tuli: ego v̄tutē solū colui. Ego tibi & ceteris
 recte ſentēdi recteq; viuēdi verū iter oñdi. Ego v̄tutē hoim esse ſub fortunā meo
 exēplo mōſtrāui. Ego nefarijs ciuib; ſp̄ obſtiti: libertatē p̄ſe plus poſſe q̄ unū unq;
 aliquē volui. In quo ſi mecū ceteri ſenſerent: iſte turis Cēsari in ſua flagitia poenas
 p̄ſe dedit. Ego prias leges / iura / libertatē defendi: q̄ poſtq; unius potētia extin
 cta ſit / mori malui q̄ ſeruire. Verū q̄ mecū tibi eē cōtentio. Si iniquitate victoris Cēs
 ſaris p̄bas: qd mihi moleſtius es. Si ſeruire malis q̄ liber eſſe: qd mecū pugnas / q̄
 ſuſpelle romane libertati nolui. Quid aut tu Guarine: qui nulla in re p̄. es v̄latus: q̄
 nunq; ullū munus cuiusquā citatis libere atigisti: qd ro. res p̄. cōcluderet melius q̄
 Cato cognoſt. Tu ciuiliſ belli originē / cuius me inſtigatore atq; aliorē inſimulas /
 melius q̄ Cato p̄cepisti. Quid de reb; incognitis tibi & a tua prudētia remotis / au
 ſus es ſuaz p̄ſerre. Nūqd Suetō. nūquid Plutar. nūquid ceteri q̄ de bello ſumēſto
 p̄ſe ſepere: nunq; ip̄e inimicū Cēsari in ſuis cōmen. hoc ſcriptū reliq̄runt. Vnde
 hæc tua noua exoni calūniā: Ciceronē credo te putasti ſeq; qui mecū locutus eſt in
 deſenſiōe Murene. At ſi qd eſt Cicerōi & tibi & mihi amātissimo in deſendēdo al
 tenus capite cōceſſus / hic tibi maledicēdo aſſumet hō incognitus & p̄grinus. Cū
 ergo cām ſuſcepis graue iniquā atq; imparē tuis virib; / corripere te oro / ne ab alijs
 calūgeris: & tibi p̄ce. tuoq; honori / ſtule. q̄ ſi in ſua p̄ſeuerabis / oēs ſtultissimi iudica
 bunt. S; iā loquēte Catonē dimittamus. Neſcio mi Fracſce / ſepius mecū recogitās
 a iudicere / qd fuerit Guarini. p̄poſitū. ſcribere tam turpī cōtra Catonē: q̄ eſt ha
 bitus ab oib; & viuēs & mortuus vir ſetiſſimus / prudētissimus / fortissimus / reiq;
 p̄ amātissimus. Cicerone teſte. Non legit Guarinus Saluſtiū eo loco quo Catonis

Guarinus
in Catonē.

Apostro
phe Cato
nis in Gua
rinum.

- & Cæsaris quædã fit vitæ & morũ comparatio: qui ait Catonem magnũ habere integritate vitæ: cõstãtiã laudari: ut iã penitere debeat Guarinũ: cõtra Salustij vbi vocasse Catonẽ incõstantẽ, Catoni p̄terea inq̄ studiũ modestiã decorũ: s; maxime ueritatis erat: cũ strenua v̄tute: cũ modesto pudore: cũ inoẽte abstinentia certabat esse q̄ videri bonus malebat. Nõ est hoc in loco apliori ofone: aut pl̄ibus testibus opus ad defensionẽ Catonis. Vt em̄ refert b̄tus Hieronũ. Litiũ scripsisse: tanta fuit eius v̄tute: ut eius ḡhe neq; p̄fuerit q̄squã laudãdo: neq; vitupando nocuerit: cum utrũq; sumis p̄diti fecerit ingenijs. M. Ciceronẽ & Cæsarẽ significã: quorũ aliã laudes sp̄stualẽ vitupatõy. Cõterit se deinceps Guarinus ad bellũ Alexandrinũ magnificandũ: q̄ in pte tanq; me cũ cõgressurus: itez me cõpellat: stare iubet: neq; graudũ referre. Me admodũ timidũ suspicã: stare vult: ne si acie abiero hæc sua dõcẽt palmulã amittat. S; tota aberrat via: nõ solũ nõ discedentẽ videbit; s; inferentẽ graudũ lõgius in acie p̄deuntẽ. Interrogat: sit ne impatoris decus pmũ: cũ fortissimis duob; robustissimis militib; /igentibus copijs /tra maric; pedestres naualesq; pugnas sumope cũ piculo admittat: Risi v̄borẽ in cõstantia nulla cũ re admodũ resonãt. S; cũ hæc oia q̄ Guarinus cõplectit cõcesserim: qd ad decus Cæsaris cõferit. Qui em̄ fuerit hi fortissimi duces /robustissimi milites /ingetes copie hostiũ: Siluio p̄sent a Guarino: cui ne si suos solitos testes p̄duxerit credendũ eẽt: nedũ sua fõnta. Quid aut a deo illũ resonãt v̄borẽ: amplitudo magnificentiãq; delectat: ut cũ p̄ima apulosa v̄ba p̄tulerit admiratõẽ dignã /nihil p̄bet /nihil certi afferat: p̄ter stuporẽ quẽdam sonitũ tympanorũ. At ea p̄bare forsan putat cũ refert Suetonij verba. Bellũ sane difficillimũ gessit: neq; loco: neq; tpe equo: s; hyeme añiã intra menia copiosissimi ac sollertissimi hostis inops ip̄e oim̄ rez atq; iparatus. S; o magnã laudẽ: Impatorẽ quẽ p̄iam (ut Cæsarẽ omittamus) inopẽ oim̄ rerũ atq; imparatũ bellũ alijq; suscepisse: neq; loco: neq; tpe equo. Fuit ne hæc impatoria prudẽtia & calliditas: summa stulticia et temeritas: Hac tñ re bellũ fuit difficillimũ: q; Alexandria se cõtra Cæsarẽ impatus: nõ tanq; ad bellorẽ: sed pacatũ locũ accessurus: nullas tñ timẽs m̄dias: qd cũ fecus eueniss;: neq; loco: neq; tpe bellũ suscipere coactus est. Vez q̄ fuerit isti duces fortissimi: cur nõ noiant: Hãnibal credo aut Pyrrhus: nõ s; duo v̄tilissimi spadones: & Ptolemus puer belli infẽus /gnũq; castra viderat: robustissimos milites nouo more appellat: Aegyptios gentẽ infidã atq; imbellẽ. Qm̄ v̄o legit copiosissimi ac sollertissimi hostis ingetes copias ducũ /augurat & fortissimos duces: nã peritiã in Cæsare extollit. At ea piscatorũ laus esse solet: nõ Impatorũ. Redit itõr tanq; in arcẽ tutissimã ad dementiã Cæsaris: in q̄ admodũ vires suas extendit: meq; obrectatorẽ Cæsaris dixit: & Ciceronẽ nõ admodũ p̄bare in his q̄ loquit de Cæsaris dementiã. Dixi antea: demẽtissimũ visum ciuili victoriã: Ciceronẽ v̄o me nõ p̄bare. Minus vere scribit: ne dicã leuif. Verba p̄fert ex orõẽ Marcellina: additq; nõ fuisse eã cur Cicero vellet m̄turi: cũ postq; actẽ eẽnt cause scriberet. At ego neq; cõsumo v̄ba illa ipis: & cause v̄ba fuisse: nõ hois: sicut & ip̄e iã alia orõẽ scribit: oĩones suas cãz & ipm /nõ hoim̄ nec patronorũ. Nã si cãz p se ip̄e log possent: nemo adhiberet orõez. S; tñ qd sentiret de Cæsare ex p̄lit. crudelẽ /tyrannũ /hoim̄ p̄tũ appellat. Ego tñ Senecẽ assentior: q̄ ait. Dedit vitã Cæsar Popẽo p̄eno: si dat qui nõ aufert. Itaq; dementiã sola nõ fuisse crudelẽ. Nam dementiã dicimus cũ q̄s p̄tõẽ ei a quo est lacessitus iniuria. qui v̄o se /q̄ sua /q̄ p̄iam /q̄ libertatẽ defendebant: q̄ iniuria afficiebat Cæsarẽ: q̄ feruitus iugũ recufabãt /qd cõmittebãt. Cur penã mererent q̄ me nup̄ cepere p̄dones. Clemẽtissimi dicẽdi sunt: q̄ cũ bona eripissent: vitẽ & sanguini pepererunt. Laudat insup Cæsarẽ: q̄ dephensis Popẽi & item Scipionis sc̄ineis ep̄lar; /illas non legerit. Ego quoq; id factũ laudẽ tribuo: sed Scipionĩ v̄tute nõ cõparãdũ. Ego mltas rerũ laudes in eũ cõfero: sed mltõ pla in Scipionẽ. In Cæsare maxia flagitia fuisse affirmo: nulla i Scipioẽ. Amore Cleopatrz delectat me: cõsentiente lõgiori q̄ opus eẽt amõẽ. Refert amorẽ Herculis & decorũ: quãsi

peccantiū multitudine pctm defendat. Me verſum amatoriū decantare ſolitū ſcribit
quem ego neq; legi unq; neq; ab alijs prolatum audiui. Scipionem Africaniū
irretitiū amorib; aut ancillae domeſticae. Hac in re maifeſtus eſt mēdax. Nō. n. Vlti
cani reſcribit capū latini traditū ſed inſimulatū ab uxore; cū intellexiſ; ancillā gratā
Scipioni. ut Valerius refert. Gratus eſt mihi Guatinus; & tñ cū eo nō eſt mihi tur
pis amoris cōmercū. Quae ē hec puerſitas; irretitiū amore ſcribere eū; cui gratā an
cillā fuiſſe dicat; idq; uxori notū. Formoſa; ſuo fuiſſe Cleopatram ubi legitur neſcio;
cū cōtrariū Plutarchus ſcribat; ancillā autē deformē. Oculis nō Guatinus eſt pluſq;
lynceis. illi em̄ ultra mōtes videre exiſtimant. Huius acutiōr viſus; qui ultra mille
& qng; mōtos annos mulierū formā cōſpexerit. Qui autē mihi cōdolet; im̄nutā eſſe
meā q̄ nulla eſt auctem; p̄p̄ eam quā ſeipſi eplam; & me ait maturius q̄ dixerim
ad uterere debuiſſe. Ego ſibi hanc curā remitto. cū ſatis ſibi futurū ſit; ſuā tueri; &
eius maturitatē q̄ iam in putredinē vergit; ſibi cōcedo. Scripſi Gallos quos domu
it Caſar; genē ſerā ac barbarā; ſed bello inſuetā. Is cōtra arguit; multoſq; teſtibus
cām ſuā firmare ſe credit. Refert v̄tutē Galloſ; Italia ab eis ſæpius laceſſitā; Gra
ciam; Aſia ſuis armis p̄domitā. Hæc cū n̄ta v̄b̄olitate recita uit; unde me ſuccubur
iſſe exiſtimat. At doceat opt; Gallos armis exercitatoſ; quos vaſtaſſe Italia & reli
quas p̄vincias dicit; eos fuiſſe quos Caſar ſubegit; aut eos quos ſup̄avit inſer ſe/
aut cū vicinis bella geſſiſſe. Quae cū neq; agat; neq; ſi velit poſſit on̄derem̄ me dece
ptū cōſtat; ſed ſe neptū qui tā rudib; argumētis; tā multos teſtes q̄ nihil ſibi opitū
lant adſcribit. Et Aethruſie ſines uſq; ad primā Tyberis ripā p̄tendi ſcribit. Vellē
ad mediū ſaltē flumē dixiſſet; ne Aethruſcos p̄te a q̄ eis debite p̄uallat. Nullū inſus
per peritū dubitare dicit; q̄n Aethruſia q̄ſi etheros horos. i. ſinis autē dicat. Ergo ipe
ritus Plinius; q̄ ſic in Coſmographia ſua inq̄t. Anectur̄ inde ſeptima regio; in qua
Aethruſia eſt; ab ane Macra; & ip̄az mutauit ſepe nōibus Vmbros exegerit. Inde
antiquus Pelasgi. hos Lydiā quoz; rege tyrrheni mox a ſacrificio; ritu ſigura gre
corū; Thuſci ſunt cognōrati. Stultus ergo M. Varro; qui eam a thure cognōiatam
putat. Ego inſup; h̄ ſim oib; in rebus indoctor; tñ ad hanc ſup̄ſtitioſā Aethruſie
interpretatōes mea ſp̄tē rudis eſſe volo; neq; credere Aethruſiā ab altero ſine ap̄
pellatā. Cū enī alter ditor; ſit p̄titiō; cur magis ab uno q̄ a duob; ſinib; cognōiat;
Cur magis a ripa q̄ Macra; q̄ ſuis nō duob; ſed q̄tuoſ ſinib; claudat thuſcia; De
Iyamēta q̄dā ſomniantū hæc vident; nō interpretatōes. Aethruſcos & Thuſcos
ſdē eſſe dicō; duab; tñ ſris additis ea de v̄bi origine. Fluentiā a ſtrente Arno antiq̄
appellabāt; Florentiā poſteriores dixerit; altera mutata ſra; altera addita; tñ eſt ea
dem v̄bi origo. Si ſi mō Piſaurū olim; nō Penſaurū dici videmus; multa q̄ alia dupli
ci ſemōe plata; quoz; alterū ab alio deſcēdit. Rurſus refleſcit ſe ad libertatē Ro
manā; quā deſenſam & auctā litigat a Caſare; ſup̄ioribus neq; Marij; neq; Syl
lā; ip̄ib; dicit fuiſſe aliquā ppli libertatē a Pōpeio ſuo extinctā oīno; a Caſare ſuo reſ
titutā atq; auctā lōgius fabulat. Nouā ipe h̄ſtorā cōtexit; cui quantū credendū
ſi ipe vident. Ciuitatis mores corruptoſ; p̄ſcā ut ait diſciplinā ppli obliſſeratā; in
tegritatē fraſtā; & q̄q̄d aliud in eandē ſniam dici pōt & ipe cōfirmo. Ad q̄ nō eſt
opus greco teſtimonio; cū habeamus Ciceronē n̄m p̄lib; in locis; mores & vitia
illo; ip̄m deplorantē. Erat tñ libertas; ſtabāt iudicia; vigebāt leges; ppli ius ſuū te
nebat; comitia ordine ſiebat; mos p̄tius in creādis magrib; ſeruabat. Græculū
dein adulatorē Dionē h̄ſtoricū; p̄ducit; Impatorū aſſectā; virū additū legib; natū
in ſeruitute. Stomachatus ſum cū legi v̄ba illius h̄ſtorici in hac p̄te delirantis. Ait
ut traditū Guarinus; p̄ſa maiora & meliora obueniſſe ex Regibus q̄ ex ppli; ut
Romanoz; geſta teſtant. Hic preponit geſta Regū Romanorū his que poſtmo
dum liberata patria a ſeruitute regia acta ſunt. Vnum Saluſtij dictum; qui Regi
bus bonos q̄ malos dixit eſſe ſuſpectiores; tñ uerſum Dionem confundit. Hic
etiam aſſentator Imperatorū; M. Brutū & Caſſium damnat q̄ Caſarē interfecit;

Ad aliud

Ad aliud

Plinius

M. Varro

Ad aliud

Ad aliud

Dion

Cicero

At Cicero verior/grauior/sanctior testis illud factū multis in locis pulcherrimū ducit/dignū gloria & laude imortali. In fine autem primę Philippicę. Si em̄ inquit Cęsarıs exitus efficere hoc nō potuit malis charus eē q̄ metui. nihil cuiusq̄ p̄liget/ neq; valebit oro q̄ qui b̄m̄ esse putant miserimi ipsi. B̄tus est nemo q̄ ea lege uiuit: ut nō mō impune/ s; etiā cū summa infectoris gl̄ia interfici possit. Preponat q; si audeat Cicero Dionē: qui neq; suā rem p. ullā habuit; neq; cognouit alienā. S; gręculū dimittamus: & laudādos Brutū & Cassiū ob Cęsarıs mortē asseramus/ non ut scribit grecos vitupandos. De Scipione inq̄t in p̄ntia me cōtinebo: ne tanti hois op̄tioni exēplo tuo detrahā, verū ut amborū iudiciū unā in summā paucis redigā: Scipio q̄dem vir bonus/ciuis pusillanimus/Impator excellēq; Liiij̄ aucte & assero ip̄e: & tu nō inficias ibis. Vir inq̄t memorabilis: bellicis tū q; pacis artib; memorabilior. Ad hoc deū in cōcinnū ex indignatiōe / qd̄ nō a d̄uerit Guarinus/ frontē atq; aim cōtraxit. Detrahēre nō vult Scipioni hō pius: nō q̄a desit aiūs/ s; la cultas. Quid. n. ageret si illū manifestorū criminū reū deprehendisset: cū etiā noua cō fingat/ ut eius laudes possit inficere. Primo damnatū dixit temeritatis: qd̄ fallum esse on̄dit: tum amore ancille irretitū: qd̄ est p̄cul a vero. nūc ciuē pusillanimū assero mat̄ qd̄ testis ab eo p̄ductus docet esse falsissimū. S; videamus qd̄ asserat qd̄ me credit nō eē negatur. hoc. s. Liiij̄ dixisse/ Scipionē fuisse ciuē pusillanimū. Nescio cōiectura asseq; unde nam Guarinus explicatus sit ex Liiij̄ textu quē p̄tulit tam mirandū sensum. memorabile. n. pacis artib;/ interpretat esse pusillanimū. O calūniā nō ferendā. Si textū Liiij̄ nō intelligit. qd̄ aduersum cōtrariū: sensum cōtorquet: qd̄ v̄bum honorificū trāssert a d̄cōtumeliosum: si nō intelligit. cur in suū dedecus p̄fert: cur q̄ nullq; dicta sunt somniat. Scribit T. Liiij̄: Scipionē virū memorabile sed belli q; pacis memorabiliorē. Ergo & pacis quoq; artib; memorabilis. Nunq̄ ulla pusillanimitatis s̄mentio. Quæ est hęc p̄teritas: toties Liiij̄/ Salustii/ Suetonii/ Plutarchi a recto significatu a d̄cōtrariā mentē traducere. Qd̄ si inficis facti: error indulgendū/ si sciens: nō leuit̄ vindicandū. Vltimo in loco tanq; in subsidio collocatit extremā acē/ q̄ totius victorię robur continet. Recitat Plutarchi testimōniū ab eo in latinū cōuersum: q̄ sepl̄t res a Cęsare gestas: magnitudinē sup̄/ re Fabios/ Scipioes & reliquos romanos Impatores. Non dixit gl̄iam/ nō laudē/ nō v̄tutem/ sed magnitudinē. cui scelera & vitia p̄ multa q̄nq; a d̄miscent. Idem dixit & Cicero res gessisse Cęsarē bello p̄claras/ sed rei p. calamitofas. Itaq; non gentes subactę/ nō capte urbes/ nō fusi exercitus/ nō puincię populatę gl̄iam p̄t̄ asserre. nisi absint p̄cul a scelere ac libidine d̄nandi. Quid em̄ laudis pot̄ reddere suis humani sanguis effundendi: libido euertendę: urbiū/ populandę: puincias; & rapiendi cupidō. A nullis ph̄is/ a nullis sapientib;/ a nullis historicis ea laudant. Nec em̄ magna facinora habēda vel laudāda sunt/ nisi his sit v̄tus admixta. Alio qn̄ & magnū & laudandū facinus admisisset qui incēdit Diane ephesę tēplū. Rem magnā etiā gessissent et laudē mererent/ qui per fraudē aut proditiōē v̄l exercitus hostiū delessent/ v̄l p̄claras diruissent urbes. Verū nihil magnū/ nihil excelsum/ nihil laudabile/ nihil esse gl̄iosum dicimus qd̄ nō sit idē cū decore/ cū honestate/ cum v̄tute cōiunctū. Vt igit̄ mi Franciscę reiectis Guarini argumētis iam scribendi finē faciamus: cū ea solida & vera sit gl̄ia q̄ v̄tute & magnis in rem p. v̄l in om̄e genus hoim̄ meritis cōparat̄: gl̄ia; v̄o belli & pacis artibus hoies soleāt ad ip̄os: cūq; Scipionis laus p̄ om̄e v̄tutū genus fuerit diffusatq; id Liiij̄/ Valerij/ Senecę testimōnio cōfirmet. Cęsarıs aut̄ virtutū nullū nobis testem/ nisi seipm̄ pleuē auctore asserat Guarinus: prudentię ac doct̄rincę tuę erit discernere ac decernere: uter gl̄ia v̄tute/ & belli laude p̄stantior habēdus sit: Cęsar ne/ an sup̄ior Africanus: tū in altero nullū vitū/ nullū flagitiū v̄l gurerit: in altero scelera vitiaq; manifesta quę a probatissimis auctoribus referunt. Vale. & parce longitudini mee.

Libri Ep̄larum Poggij florentini finis.